

VALÓBAN ELTÖRÖLTE JÉZUS A SZOMBATOT?

Mivel a vasárnap melletti érvek között leggyakrabban elhangzó érv az, hogy Jézus a halálával eltörölte azt a Tízparancsolatot, amely a szombat megszentelését írja elő. Ezért mindenekelőtt arra keressünk választ, hogy a Tízparancsolatban adott rendelkezések érvényesek-e az Újszövetségben élő keresztények számára is vagy nem? Található az Igében olyan isteni kinyilatkoztatás, miszerint a Tízparancsolatnak az egyik parancsolatát – a negyediket – Isten megváltoztatta, és a szombat helyett a vasárnapot iktatta be nyugalomnapként?

Amikor ezzel kapcsolatban alakul ki beszélgetés a kétféleképpen gondolkodó keresztények között, többnyire törvényeskedőnek nevezik és tekintik azokat, akik a Tízparancsolat szerinti szombathoz ragaszkodnak. Amikor azonban visszakérdezzük, és felvetjük, hogy szerintük akkor már lehet lopni, ölni, paráználkodni, esetleg az Isten nevét is hiába felvenni, akkor azonnal tiltakozásba kezdenek, mert ezeket a törvénytöréseket szerintük is meg kell tartani. Nagyon megdöbbennek, amikor ezek után azt mondjuk nekik, hogy eszerint akkor önmagukat is törvényeskedőnek minősítették, hiszen ők is ragaszkodnak a Tízparancsolatban adott legtöbb rendelkezéshez. Végül mindig kiderül, hogy egyedül csak a negyedik parancsolattal, vagyis a szombattal kapcsolatos isteni rendelkezés az, amivel összefüggésben azt gondolják, hogy Jézus eltörölte.

Ha viszont a Tízparancsolat minden tétele fontos és érvényes a keresztények gyakorlati életében, akkor már csak azt kellene tisztázni, Jézus hol rendelkezett arról, hogy a Tízparancsolatból a negyediket érvényteleníti, miközben a többinek az érvényességét megtartja. Ilyen kijelentés azonban nem található a Bibliában, még közvetett módon sem.

Egy katolikus szerző, Gibbons bíboros írja a kövekező kijelentést a Faith of Our Fathers c. munkájában: „Végigolvashatod a Bibliát a Genezistől a Jelenések könyvéig, de egyetlen mondatot sem találsz majd benne, amely a vasárnap megszentelésére adna felhatalmazást” (James Gibbons, 1895:89. o.)

Jézus a hegyi beszédének tanításában viszont teljesen egyértelművé tette, hogy mit gondol a törvény érvényességével kapcsolatban. *„Ne gondoljátok, hogy jöttem a törvénynek vagy a prófétáknak eltörlésére. **Nem jöttem, hogy eltöröljem, hanem inkább, hogy betöltsen. Mert bizony mondom néktek, míg az ég és a föld elmúlik, a törvényből egy jóta vagy egyetlen pontocská el nem múlik, amíg minden be nem teljesedik**”* (Mt 5,17-18).

Jézus ugyan mondott olyat, hogy *„új parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek; amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást”* (Jn 13,34), ezzel a kijelentésével viszont nem az volt a célja, hogy eltörölje a Tízparancsolatot mint erkölcsi törvényt, ez ugyanis nem volt része a küldetésének. Az új parancsolatról mondott kijelentésével csak összefoglalta a Tízparancsolat követelményét, röviden mondta el, hogy miről szól az egész törvény. Vagyis a szeretetnek ez a két nagy pillére foglalja magába az egész törvényt: *„E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták”* (Mt 22,40). *„Senkinek semmivel ne tartozzatok, hanem csak azzal, hogy egymást szeressétek; mert aki szereti a felebarátját, a törvényt betöltötte. Mert ez: Ne paráználkodjál, ne ölj, ne orozz, hamis tanúbizonyságot ne szólj, ne kívánj, és ha valamely más parancsolat van, ebben az igében foglaltatik egybe: Szeressed felebarátodat mint magadat. A szeretet nem illeti gonosszal a felebarátot. Annakokáért a törvénynek betöltése a szeretet”* (Róm 13,8-10).

Éppen János, a szeretett tanítvány írja egyik levelében, hogy *„az az Isten szeretete, hogy megtartjuk az Ő parancsolatait”* (1Jn 5,3). Vagyis a Jézus által bejelentett új parancs, a szeretet törvénye nem érvényteleníti a korábban adott törvényt, hiszen éppen ez a törvény foglalja pontokba szedve, miként fejezhetjük ki a szeretetünket úgy Isten, mint a felebarátaink felé. Ha Isten a Tízparancsolatot eltörölte volna, az azt jelentené, hogy Isten azt a szabályt törölte el, ami által segíteni szeretne bennünket a szeretetünk gyakorlásában.

Ha a törvény eltörölhető vagy megváltoztatható lenne, akkor Isten ezt hamarabb is elvégezte volna, hiszen akkor Jézusnak nem kellett volna meghalni a Golgotán értünk és helyettünk. A Jézus által végrehajtott megváltás is teljesen elveszítené a jelentőségét, ha Isten érvénytelenítette volna a Tízparancsolatot mint örök erkölcsi törvényt. Megváltásra és Megváltóra ugyanis csak akkor van szükségünk, ha az erkölcsi törvény érvényesíti felettünk az elvárását, mert *„a bűn”* nem más, mint a *„törvénytelenség”* (1Jn 3,4). Vagyis bűnről csak akkor beszélhetünk, ha elfogadjuk a törvény létezését és érvényességét. E kettő elválaszthatatlan egymástól. Ezért Jézus kereszthalála éppen annak lett az emlékoszlopa, hogy a bűnre rámutató és a bűnt elítélő törvény örökérvényű és változhatatlan.

Aki pedig figyelmen kívül hagyja a benne leírt isteni előírásokat, annak végső sorsa a halál lesz, *„mert a bűn zsoldja halál”* (Róm 6,23). Jézus mint Megváltó, az örök erkölcsi törvénynek éppen ezt a kárhóztató ítéletét vállalta át helyettünk. Azért halt meg, mert az Ige szerint *„holtak valátok a ti vétkeitek és bűneitek miatt”* (Ef 2,1). Vagyis a halál éppen amiatt uralkodik minden ember felett, mert az Isten által adott örök erkölcsi törvény bűnnek ítéli meg a törvényszegéseinket.

Ezért a törvény elsődleges rendeltetése éppen az, hogy segítségével megismerhessük a bűnt, ami halálra szán bennünket. Ugyanis, ha „*valaki a bűnt cselekszi, az a törvénytelenéget is cselekszi; a bűn pedig a törvénytelenég*” (1Jn 3,4). Mert „*a bűn ismerete a törvény által van*” (Róm 3,20), „*mert törvény nélkül holt a bűn*” (Róm 7,8), „*a bűn nem számíttatik be, ha nincs törvény*” (Róm 5,13). Ha nem lenne a bűnre rámutató, a bűnt leleplező törvény, akkor bűn sem lenne, de akkor megváltásra sem lenne szükség, és a Krisztusról szóló evangéliumra sem, vagyis a Biblia teljes tanítása elveszítené érvényét. Ezért sohasem szabad olyat állítani, hogy a törvény már nem érvényes, arra már nincs szükség. Aki viszont mégis ezt teszi, az a Megváltó áldozatának jelentőségét kérdőjelezi meg, azt tagadja meg vele.

Jézus azt is elmondta a hegyi beszédében, hogy a törvény mindvégig változatlan marad, még egy pontocska sem múlhat el belőle, amíg minden be nem teljesedik. Emberek megpróbálhatják ugyan megváltoztatni az Isten által adott törvényt, Ő azonban változhatatlannak tekinti, mert a törvény éppen olyan szent és változhatatlan, mint maga az Isten. Ezért Pál apostol az írásaiban ugyanolyan jelzőket használ a törvénnyel kapcsolatban, mint amiket az Istennel kapcsolatban szoktunk mondani: „*Azért ám a törvény szent, és a parancsolat szent és igaz és jó*” (Róm 7,12). A törvény ugyanis az Isten jellemének a másolata, ezért ahogy „*Isten a szeretet*” (1Jn 4,16), akként a törvény is a szeretet kifejeződése: „*a törvénynek betöltése a szeretet*” (Róm 13,10).

Jézus kijelentésében az is hangsúlyos: Ő azért jött, hogy a törvényt „*betöltse*” (Mt 5,17). Vannak, akik Jézus kijelentésében erre a szóra úgy helyeznek különös hangsúlyt, hogy azt gondolják, Jézus ezzel helyettük és értük is betöltötte a törvényt, és ezt olyan mértékben tette, amihez

nekik már nincs is mit hozzátenni. Azt gondolják, Jézus így, ezzel a tökéletes betöltésével érvénytelenítette részükre a törvényt. Majd még ennek igazolására hivatkoznak Pál apostol kijelentésére, aki azt írta: *„most pedig törvény nélkül jelent meg az Istennek igazsága”* (Róm 3,21). Úgy gondolják, hogy Jézus eleve úgy jött el ide a Földre, az emberek közé, hogy a törvényt félretegye és érvénytelenítse. Ennek a szempontnak a megvizsgálása érdekében azonban tisztán kell látni azt, hogy mit jelent a Bibliában ez a szó, *„betölteni”*. Mert csak ennek a szónak a helyes ismeretével érthető meg Jézusnak az előbbi kijelentése.

A Bibliában a törvény betöltéséről azt olvashatjuk: *„a törvénynek betöltése a szeretet”* (Róm 13,10). Mivel pedig *„nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki az életét adja a barátaiért”* (Jn 15,13), ebből következően Jézus a legmagasabb szinten mutatta be előttünk a benne lévő szeretetet, és töltötte be a törvényt. Ezzel a tetteivel azonban nem érvényteleníteni akarta a törvényt, hanem éppen ellenkezőleg, betölteni azt, vagyis összhangban élni vele. Ennek következményeként tőlünk sem azt várja, hogy csupán a betű szerint való megtartói legyünk a törvénynek, hiszen *„a törvény cselekedeteiből nem igazul meg egy test sem”* (Gal 2,16). Nekünk nem is azért kell a törvényt figyelembe venni, hogy megigazuljunk a megtartása által, hanem azért, hogy a bennünk lévő szeretetet juttassuk kifejezésre Isten és embertársaink iránt, mert *„a törvénynek betöltése a szeretet”* (Róm 13,10).

Amikor a törvényt betölteni akarjuk, akkor nem arra koncentrálunk, hogy mit nem szabad tenni a törvény szerint, hanem arra, hogy mit szabad. Mert nem az a lényeg, hogy szabad-e más istent imádni, hanem az, hogy azt az Istent, akit nagyon szeretek, miként imádkozhatom és szerethetem *„teljes szívemből, teljes lelkemből és teljes elmémből”* (Mt 22,37). Nem

az a lényeg, mit nem szabad ellopni a másik embertársamtól, hanem az, hogy mit adhatok neki az enyémből, ha igazán szeretem őt. Ezt jelenti a törvény betöltése. Amikor valaki nem a betű szerinti megtartásra koncentrál, hanem a betöltésre, akkor elmúlik a megfelelés görcsös félelme, hogy a szeretetadás öröme és boldogsága lépjen a helyére.

Az előzőekben Pál apostol azt írta, hogy Jézus „*törvény nélkül jelent meg*”. De vajon mire gondolt akkor, amikor ezt írta? A „*törvény nélkül*” megjelenő Megváltó nem az általa adott törvényt jött érvényteleníteni, hanem a bennünket bűnösnek minősítő törvény ítéletét helyezte hatályon kívül, hogy az Ő igazságában megigazult embereként állhassunk a megítéltetésünk elé. A bennünket elítélő törvény ítéletét sem helyezte hatályon kívül, hanem csak átvállalta tőlünk, hogy ne bennünket sújtsa a törvény ítélete, hanem Őt, a Megváltót, aki a Golgota keresztnél a helyünkbe állt, és elviselte a bűnzsoldját, hogy mi élhessünk.

Jézus azért jelent meg „*törvény nélkül*”, mert „*a törvény cselekedeteiből egy test sem igazul meg Ő előtt*” (Róm 3,20). Az egésznek alapját Pál apostolnak az a kijelentése adja, miszerint: „*Azt tartjuk, hogy az ember hit által igazul meg, a törvény cselekedetei nélkül*” (Róm 3,28). A törvényre csak addig van szükség, amíg megmutatja bennünk a bűnt, mert „*amit a törvény mond, azoknak mondja, akik a törvény alatt vannak*” (Róm 3,19). Ezzel viszont azt is eléri, hogy amikor már megláttuk magunkban a bűnt, akkor Krisztushoz meneküljünk, vagyis „*a törvény Krisztushoz vezérlő mesterünké lett, hogy hitből igazuljunk meg*” (Gal 3,24). Jézus viszont azért jött „*törvény nélkül*”, hogy ne legyünk többé törvény alatt, „*hanem kegyelem alatt*” (Róm 6,14). Azért jött, hogy „*a törvény alatt levőket megváltsa, hogy elnyerjük a fiúságot*” (Gal 4,5).

Amikor tehát Jézust elfogadjuk személyes Megváltónknak, és hit által helyet cserélünk vele, akkor a törvény ítélete

elveszíti jelentőségét felettünk, mert Jézusban egy tökéletesen bűn nélküli, tiszta életet kapunk ajándékba. Jézus a nekünk tulajdonított szent életével érvénytelenítette a törvénynek felettünk kimondott ítéletét, miközben a törvény érvényben marad, hiszen éppen ezért kellett neki meghalni helyettünk és értünk. *„Megigazulván ingyen az ő kegyelméből a Krisztus Jézusban való váltság által... hogy megmutassa az ő igazságát az előbb elkövetett bűnöknek elnézése miatt... hogy igaz legyen Ő, és megigazítsa azt, aki a Jézus hitéből való”* (Róm 3,24-26). Mindezek hátterén azt mondhatjuk, a Jézusba vetett hitünk által megigazult életünk nem teszi feleslegessé a törvényt. Pál apostol is ebben erősít meg bennünket: *„A törvényt tehát hiábavalóvá tesszük-é a hit által? Távol legyen! Sőt inkább a törvényt megerősítjük”* (Róm 3,31).

Jézus csak a múltunk megítélése szempontjából helyezte hatályon kívül a törvény ítéletét, a jelenre és a jövőre vonatkozóan viszont nem. Ezért követőit is mindig arra biztatta, hogy tartsák meg a törvényt. Amikor egy ifjú ember Jézushoz ment, azt kérdezve: *„Jó mester, mi jót cselekedjem, hogy örök életet nyerjek?”* Erre azonnal azt válaszolta: *„Ha be akarsz menni az életre, tartsd meg a parancsolatokat.”* Amikor pedig még azt is megkérdezte, melyik parancsolatokra gondol, akkor azt válaszolta Jézus: *„Ezeket: Ne ölj; ne paráználkodjál; ne lopj; hamis tanúbizonyságot ne tégy; Tiszteld atyádat és anyádat; és: Szeresd felebarátodat, mint magadat”* (Mt 19,16-19). Vagyis a jézusi válaszból egyértelművé válik, hogy a Tízparancsolatra gondolt. Ennek megerősítésére még azt is mondta: *„Ha engem szerettek, az én parancsolataimat megtartsátok”* (Jn 14,15).

Pál apostolnak az a korábban idézett kijelentése tehát, miszerint Jézus *„törvény nélkül jelent meg”*, csupán arra vonatkozik, hogy Megváltóként úgy részesít bennünket

igazságában a bűnös múltunkra vonatkozóan, hogy ezzel nem annak jutalmazását adja, vajon megfeleltünk-e a törvény követelményeinek vagy sem. Jézus hit által részesít bennünket a megigazulás lehetőségében, függetlenül attól, hogy a törvény követelményének mennyire feleltünk meg a saját gyakorlatunkban. *„Megigazulván **ingyen** az ő kegyelméből, a Krisztus Jézusban való váltság által”* (Róm 3,24). *„Mert **kegyelemből** tartattatok meg, hit által; és ez nem tőletek van: Isten ajándéka ez; **Nem cselekedetekből**, hogy senki ne kérkedjék”* (Ef 2,8-9).

Pál azért mondja, hogy Jézus „törvény nélkül” jött el, mert Megváltóként nem a törvény ítéletét akarja rajtunk számonkérni és végrehajtani, hiszen éppen azért jött, hogy ezt átvállalja tőlünk, ezért halt meg a Golgotán. Jézus a megigazulás ingyen kegyelmében akar részesíteni, ezért jött hozzánk „törvény nélkül”. Az általa adott kegyelem helyezi hatályon kívül a törvény ítéletét. Nem a törvényt, hanem csak az ítéletét. Ha a törvényt akarta volna hatályon kívül helyezni, akkor nem kellett volna meghalnia Megváltóként. A törvény ítélete is csak azért nem kerül végrehajtásra velünk kapcsolatban, mert ez már bekövetkezett Jézuson, a helyettesünkön a Golgotán.

Pál apostol azt mondja: *„Azt tartjuk tehát, hogy az ember hit által igazul meg, a törvény cselekedetei nélkül”* (Róm 3,28). A következő versekben azonban gyorsan kiegészíti, nehogy esetleg valaki félreértse az előző szavait: *„a törvényt tehát hiábavalóvá tesszük-é a hit által? Távol legyen! Sőt inkább a törvényt megerősítjük”* (Róm 3,31). Ugyanis, ha valaki komolyan gondolja, hogy a Krisztusba vetett hite által Isten gyermekévé lett, akkor ez arra fogja készíteni, hogy minden igyekezetével megpróbálja a krisztusi életet élni. Mert *„akiben megvan ez a reménység Ő iránta, az mind megtisztítja magát, amiképpen Ő is tiszta”* (1Jn 3,3).

Ez a megtisztulás viszont csak a törvény segítségével lehetséges. Ennek érdekében kell megismernem és alkalmaznom életemben az előírásait, mert csak a törvény tudja megmutatni a bennünk lévő bűnt. Pál ezért írja azt: *„a bűnt nem ismertem, hanem csak a törvény által; mert a kívánságról sem tudtam volna, ha a törvény nem mondaná: Ne kívánjad”* (Róm 7,7). Ezért, ha valaki *„belenéz a szabadság tökéletes törvényébe és megmarad amellett, az nem feledékeny hallgató, sőt cselekedet követője lévén, az boldog lesz az ő cselekedetében”* (Jak 1,25). Aki pedig továbbra is *„a bűnt cselekszi, az a törvénytelenéget is cselekszi; a bűn pedig a törvénytelenég”* (1Jn 3,4). Ezek szerint nem volna szabad létezni olyan kereszténynek, aki figyelmen kívül hagyja az Istentől adott törvényt, a Tízparancsolatot, természetesen abban a formájában és összetételében, ahogyan azt az eredeti változatában adta Isten az embernek.

Igazi lelki békéhez és nyugalomhoz csak akkor juthatunk, ha az Isten törvénye szerint akarunk élni, ha az Isten által adott nyugalommal élünk, vagyis megszenteljük a hetedik nap szombatját. Ezért a zsoltáríró szerint csak azok lehetnek igazán *„boldogok... akik az Úr törvényében járnak”* (Zsolt 119,1).